

Wolfert Lyceum

Openbare daltonschool voor gymnasium, atheneum en havo | Lansingerland

TOETSBELEID

richtlijnen en procedures voor effectieve en eerlijke toetsing

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Doel	3
3. Kwaliteitseisen	4
4. Verantwoordelijkheid	6
5. Toetsing in de onderbouw	7
6. Toetsing in de bovenbouw	9
7. Toetsweken en lesweken	10
8. Resultaten, bespreken en inzien	11
9. Verwijzingen	12

1. Inleiding

Wolfert Lyceum is een openbare daltonschool, waar toegewijde docenten kwaliteitsonderwijs geven aan betrokken en nieuwsgierige leerlingen. Ons doel is dat onze leerlingen vol vertrouwen de toekomst tegemoet gaan, door het opdoen van waardevolle ervaringen, het ontwikkelen van daltonvaardigheden en het behalen van een diploma op hun eigen niveau. Binnen het daltononderwijs staat de persoonlijke ontwikkeling van de leerling voorop.

Vanuit de daltonkernwaarden (verantwoordelijkheid, zelfstandigheid, samenwerking, effectiviteit, en reflectie) bereiden wij onze leerlingen voor op deze toekomst. Samen bouwen wij de brug tussen wat zij al geleerd hebben in het basisonderwijs en wat er van hen verwacht wordt in het vervolgonderwijs en de maatschappij. Toetsing wordt gebruikt om tot een goede determinatie te komen in de onderbouw. In de bovenbouw staat toetsing in het teken van het voorbereiden op het eindexamen en het vervolgonderwijs.

Op Wolfert Lyceum hebben we de ambitie vanuit het schoolplan om een formatieve cultuur te ontwikkelen. We creëren een omgeving waarin iedereen, leerlingen, leraren en schoolleiding, actief werkt aan leren door voortdurend informatie te verzamelen over de voortgang, deze te interpreteren en op basis daarvan het leerproces bij te sturen, met een focus op groei in plaats van alleen cijfers en prestaties. In de les vormt formatief handelen het fundament. Leerlingen ontvangen continu feedback én feedforward, zodat zij gericht kunnen werken aan hun ontwikkeling. Kernvraag is: “Wat kan de leerling al en wat nog niet?” Toetsen ondersteunen dit proces, maar bepalen het niet.

We spreken op Wolfert Lyceum pertinent niet van formatieve toetsen, wel van formatief handelen in de les. Op Wolfert Lyceum krijgt een leerling gedurende het leerproces op verschillende manieren feedback. Dit kan aan de hand van gemaakt werk of naar aanleiding van een gesprek in de klas bijvoorbeeld. Dit helpt de leerling om zicht te krijgen op waar hij/zij staat in het leerproces en welke stappen er nog te zetten zijn.

Wanneer we spreken van “toetsen” zijn deze altijd summatief: door middel van een cijfer (dat wordt geregistreerd in Magister) krijgt zowel de leerling als de vakdocent op gezette tijden informatie. De kernvraag daarbij is: “Kan en/of kent de leerling het ja, deels of nee en in welke mate?” De uiteindelijke optelsom van al deze summatieve gegevens dient ter ondersteuning van formele beslissingen omtrent de doorstroom van de leerling en de bevordering naar het volgende leerjaar.

Dit toetsbeleid is een uitwerking van deze summatieve toetsing.

2. Doel

Dit toetsbeleid is opgesteld met de volgende doelen voor ogen:

- Duidelijke kwaliteitseisen, definities, regelingen en procedures omtrent toetsing;
- Duidelijke informatie voor de leerling (en ook de ouders) over de manier waarop we op Wolfert Lyceum toetsen afnemen en met welk doel we dat doen;
- Afleggen van verantwoording naar externe instanties zoals de inspectie voor het onderwijs.

De onderwijsvisie zoals beschreven in het schoolplan is uitgangspunt van het toetsbeleid en sluit aan bij de beschreven ambitie van een formatieve cultuur.

Goede toetsing houdt rekening met de volgende functies:

- Didactische functie: overzicht in leerdoelen en een gebalanceerde verdeling van de lesstof (wat de leerlingen stimuleert regelmatig en voldoende te leren/werken);
- Determinerende functie: het meten van het leerniveau (waarmee de leerlingen op het juiste niveau geplaatst kunnen worden);
- Selectiefunctie: het afzetten van het gemeten niveau tegen landelijke maatstaven (het uiteindelijk slagen voor een examen op het voor de leerling best passende niveau);
- Diagnostische functie: het afzetten van resultaten van individuen en/of groepen tegen andere individuen of groepen om zo de effectiviteit van het leerproces te meten (ten behoeve van het bijstellen van het lesprogramma).

Een toets is een instrument voor het meten van kennis en vaardigheden die door middel van studie en/of onderwijs op een of ander vakgebied zijn verworven.

3. Kwaliteitseisen

Een goed toetsbeleid en een goede toetspraktijk dragen bij aan goed onderwijs. Daarbij is het van belang de oog te hebben voor zowel de kwaliteit van toetsen alsook de balans in de kwantiteit van toetsen. Toetsen van hoge kwaliteit hebben een goede voorspellende waarde voor het succes richting het eindresultaat en voor het beheersingsniveau van kennis en vaardigheden. Wat betreft de kwantiteit dient rekening te worden gehouden met de leercurve. Zo moet er voldoende ruimte zijn om kennis en vaardigheden op te doen alvorens een volgend toetsmoment zich aandient. Daarbij dient het aantal toetsen van dien aard te zijn dat de mogelijkheid tot herstel en/of verbetering gewaarborgd is.

Een goede kwaliteit en kwantiteit zorgen ervoor dat het rapportcijfer van ieder vak een voorspellende waarde heeft voor het eindcijfer in het examenjaar.

Een valide toets levert de leerling ook (naast de feedback bij het formatief handelen) inzicht in de eigen leerprestaties: wat kan ik, wat kan ik nog niet en wat moet ik leren. De docent krijgt inzicht in de leerprestaties en de ontwikkeling van de leerling, zodat de leerling effectiever geholpen kan worden bij volgende stappen in het verbeteren van de leerprestatie.

Validiteit en betrouwbaarheid:

Een toets moet dat meten waarvoor hij ontworpen is. Hiervoor moet de docent scherp hebben welke kennis en welk inzicht hij wil meten. Een toets is betrouwbaar als het resultaat niet afhankelijk is van toevalligheden. Hiervoor gelden de volgende richtlijnen:

- De toets moet de lesstof dekken en in de toets kan voorkennis bevraagd worden;
- Het taalgebruik past bij de lesstof en het niveau;
- Formuleringen moeten eenduidig zijn;
- De vragen mogen niet sterk cumulatief zijn;
- De benodigde tijd om de toets te kunnen maken en de beschikbare tijd zijn met elkaar in overeenstemming;
- Vragen en opdrachten sluiten zo veel mogelijk aan bij de belevingswereld van de leerlingen.

Objectiviteit

Het is van belang dat er binnen de sectie duidelijke afspraken zijn over de lesstof die getoetst wordt, zeker ook als deze lesstof andere bronnen dan de methode betreft. Vaksecties dienen een eenduidig nakijkmodel voor een toets te hebben (en hanteren) en voor publicatie van de cijfers onderling overleg te hebben gehad over de normering en de eventuele n-term, zodat ook deze voor alle leerlingen in hetzelfde leerjaar eenduidig is.

Transparantie

Toetsing, scoring en normering dienen voor alle betrokkenen transparant te zijn. Zowel de opgaven, het gemaakte werk als de beoordeling zijn inzichtelijk en de vakdocenten hanteren de afgesproken bewaartermijn van het gemaakte werk.

Afspraken rondom toetsen

Planning:

- Alle toetsen worden minimaal 5 schooldagen van tevoren opgegeven en in Magister vermeld, met uitzondering van toetsen in de toetsweken;
- In de vijf schooldagen voor een toetsweek mogen geen toetsen worden afgenomen;
- Deadlines voor projecten die een kortere periode (maximaal drie weken) beslaan, worden bij niet gepland in de week voorafgaand aan de toetsweek;
- De eerste schooldag na een vakantie worden geen toetsen gepland.

Inhoud:

- De leerling is op de hoogte van de leerdoelen die de toets beoogt te meten;
- De leerling is op de hoogte van de vorm en de omvang (te toetsen lesstof) van de toets en weet hoe lang de toets zal duren;
- De toets mag alleen de behandelde stof bevatten die uiterlijk in de laatste les voor de toets is afgesloten.

Format:

- Elke toets wordt samengesteld met behulp van het standaard format;
- Er wordt gebruikgemaakt van het standaard voorblad voor PTA en niet-PTA toetsen;
- Er wordt gebruikgemaakt van lettertype Arial 12;
- Het totaal aantal te behalen punten staat vermeld op het voorblad van de toets en bij elke vraag staat het aantal te behalen punten vermeld.

Overig:

- Bij werkstukken of toetsen kan een plagiaatcontrole worden uitgevoerd.

4. Verantwoordelijkheid

De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de toetsen ligt bij de vaksecties. Tijdens de sectiegesprekken tussen de sectievoorzitter en de verantwoordelijke teamleider is dit een terugkerend agendapunt, waarbij het initiatief vanuit de sectie komt.

Uitgangspunten:

- Binnen de doorlopende leerlijn is een gedegen opbouw van het niveau van de toetsen van leerjaar 1 naar de eisen die gesteld worden bij het eindexamen;
- Er is een vakwerkplan waarin de doorlopende leerlijn en bijbehorende toetsing beschreven is. Secties ontwikkelen een PTO (programma van toetsing en overgang) in schooljaar 2026-2027, waarin de vakinhoud van de toetsen, de manier van toetsen, de weging en eventueel toegestane hulpmiddelen worden beschreven, net als in het PTA (programma van toetsing en afsluiting);
- Voor elke toets wordt het vier-ogen-principe gehanteerd, d.w.z. dat elke toets door een vakcollega bekeken wordt, zowel op inhoud als normering. Indien dit problematisch is omdat het een kleine vaksectie betreft zijn er twee opties: toetsen worden door een collega van één van de andere scholen binnen Wolfert-Noord bekeken of toetsen worden door een collega van een verwante sectie bekeken;
- Voor iedere toets wordt een correctiemodel met een normeringstabel opgesteld;
- Gemaakt werk dat hoort bij het PTO wordt beheerd door de vakdocent.
- Het gemaakte PTA werk wordt opgeslagen bij het examensecretariaat. De vakdocent levert de opgave, het correctiemodel en gemaakte werken aan in een envelop.
- De kwaliteit en resultaten van de afgenomen toetsen binnen het PTO en PTA worden jaarlijks door de vaksectie besproken en bijgesteld indien nodig.

De sectievoorzitter ziet erop toe dat alle leden zich houden aan de gemaakte afspraken. Indien dit niet het geval is gaat hij/zij hierover het gesprek aan met de betreffende collega. Bij onvermogen en/of onwilligheid wordt de verantwoordelijke teamleider ingeschakeld.

5. Toetsing in de onderbouw

Het schooljaar bestaat uit vier periodes.

Op de volgende momenten worden rapporten/ cijferlijsten uitgedeeld:

- Brugklas: na periode 2 en 4
- Tweede en derde klas: na periode 2 en 4

De volgende afspraken gelden:

1. Er wordt per leerjaar getoetst: Alle klassen in hetzelfde leerjaar/niveau krijgen gelijkwaardige toetsen.
2. Alle toetsen worden, ongeacht of welke weging ze hebben, in het PTO van het betreffende leerjaar vermeld.
3. In het PTO wordt d.m.v. een weeknummer voor iedere toets vermeld wanneer de vaksectie deze afneemt. Dit is bedoeld om de mogelijke toetsdruk in een leerjaar te kunnen inventariseren. Indien noodzakelijk kan er in beperkte mate van de genoemde weeknummers worden afgeweken: dit dient door de sectievoorzitter te worden doorgegeven aan het toetssecretariaat.
4. Alle proefwerken, m.u.v. de toetsen in de toetsweek, worden minimaal 5 schooldagen van tevoren opgegeven en in Magister vermeld. De te toetsen lesstof wordt duidelijk omschreven en is ook terug te vinden in de studiewijzers die de docent heeft gepubliceerd.
5. Per periode worden per vak in principe 2 cijfers gegeven. Er kan niet minder dan 1 cijfer per periode worden gegeven. Als er meer dan 2 cijfers per periode zouden moeten worden gegeven, kan dit alleen in afstemming met de teamleider die de sectie in portefeuille heeft en na goedkeuring van de afdelingscoördinator van de betreffende leerlaag (leerjaar en niveau), omdat die het totale aantal toetsen per periode voor een leerlaag inzichtelijk heeft en de toetsdruk bewaakt.
6. In de toetsweken neemt elk theoretisch georiënteerd vak, waarvan schriftelijke toetsen conform PTO worden afgenomen, in principe een toets af, zodat dit zo min mogelijk buiten de toetsweken valt en de lestijd ook echt besteed kan worden aan les.
7. Voor de meer praktisch georiënteerde vakken geldt dat zij in de tussenliggende periode tussen twee toetsweken, twee toetsresultaten kunnen genereren. Mochten zij echter een of meerdere theorietoetsen willen afnemen dan worden deze meegepland in de toetsweken en kunnen ze in de betreffende periode slechts één ander toetsresultaten genereren.
8. Een toets kan een weging 1, 2, 3 of 4 hebben. De weging is evenredig over de periodes verdeeld. Nagenoeg iedere periode 'weegt' even zwaar.
9. Aan het einde van periode 2 is voor iedere leerling, van klas 2 en hoger, exact 50% van het cijferbeeld bekend; na periode 3 is dat 75%. Voor de brugklas geldt een andere balans, rekening houdend met de proeftoetsen in de eerste periode. Na periode 3 dient ook in de brugklas 75% van het cijferbeeld bekend te zijn.
10. De wijze waarop bij toetsen rekening wordt gehouden met dyslexie en dyscalculie staat in het dyslexie-/dyscalculiebeleid.

11. Een gemiste toets wordt alsnog gemaakt tijdens het eerstvolgende inhaalmoment (dinsdag- of donderdagmiddag) nadat de leerling weer op school aanwezig is. De docent noteert de letters “Inh” in Magister om aan te geven dat de toets moet worden ingehaald. Hiertoe maakt de leerling een afspraak met de docent om de toets in een inhaaluur te maken.
12. Er worden niet standaard herkansingen aangeboden in de onderbouw. Mocht een docent dit nodig achten, kan er i.o.m. de teamleider gekeken worden naar maatwerk.
13. Afspraken over nakijken en inzien toetsen staan in het leerlingenstatuut (zie de link in het hoofdstuk “verwijzingen”).
14. Uitzonderingen op bovenstaande afspraken kunnen alleen in overleg met de teamleider van de betreffende afdeling voor de duur van het eerstvolgende schooljaar worden doorgevoerd.

6. Toetsing in de bovenbouw

Voor de bovenbouw bestaat het schooljaar eveneens uit vier periodes.

Op de volgende momenten worden rapporten/ cijferlijsten uitgedeeld:

- Bovenbouwklassen: na periode 4.
- Eindexamenklassen: afspraken conform het PTA (programma van toetsing en afsluiting).

In aanvulling op hetgeen hierboven is beschreven bij de onderbouw, gelden de regels van het examenreglement en het PTA. Het PTA wordt jaarlijks na het CSE geëvalueerd en indien nodig aangepast. Alle aanpassingen zijn uiterlijk 30 september gereed. Het PTA en het examenreglement worden uiterlijk 1 oktober van het nieuwe schooljaar op de website gepubliceerd.

Alle kaders en afspraken, zoals de geldende herkansingsregeling, staan beschreven in het PTA.

In de bovenbouw is het verplicht om bij elke af te nemen PTA-toets een proces verbaal op te maken. Na afname wordt het gemaakte werk voorzien van 1 exemplaar van de opgaven en het correctiemodel fysiek bij het examenbureau ingeleverd voor het PTA-archief. Dit geldt ook voor de herkansingstoetsen.

Het ingeleverde werk wordt conform het BOOR examenreglement bewaard op het examenbureau.

7. Toetsweken en lesweken

Bij Wolfert Lyceum wordt elke periode afgesloten met een toetsweek voor alle klassen, waarbij klas 1 aan de eerste toetsweek meedoet in een aangepaste vorm. In deze toetsweken is er voor de onderbouwklassen een maximum van twee toetsen per dag, waarbij er in de spreiding zoveel mogelijk rekening gehouden wordt met de zwaarte van de toetsen. In de bovenbouw wordt er, in verband met de verschillende vakkenpakketten en extra vakken, gewerkt met een maximum van drie toetsen per dag. Het streven is om zo min mogelijk dagen met drie toetsen in een toetsweek te creëren en dit zal dan ook voor slechts een klein aantal leerlingen noodzakelijk zijn (bijvoorbeeld bij ongebruikelijke combinaties van vakken in het vakkenpakket of de keuze voor een extra vak).

Buiten de toetsen om zijn er op de toetsdagen geen vaklessen, wel kunnen er in die weken daltonuren worden aangeboden.

Voor de lengte van toetsen **in de toetsweek** gelden de volgende afspraken:

- Voor de onderbouw (klas 1, 2 en 3): toetsen van 45 minuten.
- Voor de bovenbouw (klas 4, 5 en 6): toetsen van 45, 60, 90 of 120 minuten.
- Voor examenklassen zijn in bijzondere gevallen ook toetsen van 180 minuten mogelijk.
- Speciale toetsen, zoals kijk- en luistertoetsen, kunnen afwijkende tijden hebben.

Rondom de organisatie van de toetsweken gelden de onderstaande afspraken:

- De verdeling van de toetsen over de verschillende dagen, voor alle toetsweken van het gehele jaar, wordt op 15 oktober gedeeld met alle betrokkenen (zonder exacte tijden, lokalen en surveillanten).
- Er wordt gestreefd om het toetsrooster, voor publicatie te delen met de leerlingen van de de daltonraad en collega's zodat zij eventuele onregelmatigheden kunnen doorgeven.
- Het gedetailleerde toetsrooster wordt een week voor aanvang van de toetsweek gepubliceerd in Zermelo en Magister.

In de tussenliggende lesweken hanteren we de regels uit het leerlingenstatuut.

Daarin staan, kort samengevat, de volgende uitgangspunten:

- Maximaal 5 toetsen per week;
- Maximaal 2 toetsen per dag.

Via de link naar het leerlingenstatuut in hoofdstuk “verwijzingen” is uitgebreidere informatie te vinden.

8. Resultaten, bespreken en inzien

Nakijken van toetsen

De docent moet de uitslag van een toets binnen tien schooldagen bekend maken, overeenkomstig met hetgeen in het leerlingenstatuut is opgenomen. Dit geldt zowel voor toetsen uit het PTO als het PTA. Voor het nakijken van praktische opdrachten geldt eveneens een termijn van 10 schooldagen.

Voor specifieke opdrachten (zoals bijvoorbeeld het profielwerkstuk en het centraal eindexamen) gelden afwijkende termijnen. Deze worden in overleg met de schoolleiding vastgesteld en voorafgaand aan de opdracht of toets gepubliceerd.

Nabespreken

Nadat de toets gemaakt en nagekeken is, wordt deze altijd met de leerlingen besproken in de les. Het doel van deze bespreking is leerlingen in de gelegenheid te stellen om te leren van de gemaakte fouten. Onderstaande afspraken zijn daarbij van toepassing:

- Leerlingen hebben het recht om hun gemaakte en beoordeelde toets in te zien en met de docent te bespreken.
- Docent geeft de leerling feedback over zijn/haar resultaten.
- Communicatie van de uitslag (het cijfer) van toetsen naar ouders en leerlingen is verplicht en gebeurt via Magister.

9. Verwijzingen

Dit toetsbeleid is geen losstaand document maar is verbonden aan diverse andere (beleids)documenten.

Leerlingenstatuut

Op https://www.wolfert.nl/schoolinfo/belangrijke_documenten/ staat het leerlingenstatuut gepubliceerd. Het leerlingenstatuut bevat de rechten en plichten van onze leerlingen.

BOOR examenreglement

Op <https://www.wolfert.nl/lyceum/schoolinfo/examen/> staat de meest recente versie van het jaarlijks vastgestelde examenreglement.

Aanwezigheidsprotocol

Via <https://www.wolfert.nl> is ook het protocol aanwezigheid te vinden.

Faciliteitenbeleid

Bij Wolfert Lyceum is het mogelijk om extra faciliteiten te krijgen bij het maken van toetsen. Uitzonderingen worden uitsluitend verleend na toestemming van de teamleider en in overleg met de ondersteuningscoördinator. In de bovenbouw is ook de examensecretaris betrokken bij dit proces. Daarnaast dient er een verklaring te zijn waarop de uitzondering gebaseerd is, zoals bijvoorbeeld een dyslexieverklaring of andere verklaring. Faciliteiten worden altijd getoetst aan het examenreglement. Dit is een afgeleide voor de toestemmingen ook in niet examenjaren.